מארגעז פרייטאג | ארטיקלען, פעליעטאנען און ערצעהלונגען פון ד"ר א. מוקדוני, ד"ר א. מארי-מאמאווער, יואל מאסטבוים ראובן ברײנין, ד"ר וו. פאלעק, י. אבערזשאנעק | אין „לאדזער טאגעבלאט"

№ 65 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזער טאגעבלאט

21-סטער יאהרגאנג | 15 marca 1928 r. | דאנערשטאג, כ"ג אדר תרפ"ח | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטרקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 78, פון אדמיניסטראציע 77

גרויסע עקספּאזע פון מארשאל פּילסודסקי

מארשאל פילסודסקי לעגט פאר די קאנדידאטור פון וו. פרעמיער בארטעל אלס סיים מארשאלעק.

היינט ווערט ארויסגעשיקט די ענטפער-נאטע צו ליטע

גרויסע עקספּאזע פון מארשאל פּילסודסקי.

וו א ר ש א (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער זיצונג פון פולמאכטניק סלאוויס איז געכמען פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון די דעפוטאטען, וואס זענען געווערלט געווארען אויף דער ליסטע נומער 1. אויף דער פערזאמלונג איז אויך אנוועזענד געווען דער מארשאל פילסודסקי.

פילסודסקי האט געהאלטען א לענגערע עקספאזע וועגען סיים. צווישען אנדערן האט ער אונטערגעשטראכען, אז ער איז אן אנהענגער פון א קאנסטיטוציאנעלער מלוכה-ארדנונג און, אז דער סיים איז א נויטיגע אינסטיטוציע צוזאמען מיט דער רעגירונג אין מלוכה-פרעזידענט. פאר'ן וואויל פון דער מלוכה איז דעריבער זעהר נויטיג א געמיינזאמע צוזאמענארבייט פון סיים און דער רעגירונג. די אלטע פרובען וואס זענען ביז איצט געמאכט געווארען אין דער ריכטונג האבען זיך נישט איינגעגעבען. אבער איצט, ווען עס איז דורכגעגאנגען א גרויסע צאהל דעפוטאטען פון דער ליסטע נומער 1 אין סיים, איז דא א האפנונג, אז עס וועט יא קומען צו א צוזאמענארבייט פון סיים און די רעגירונג. דער ערשטער בעדינג אבער דערצו, איז די וואהל פון א סיים-מארשאלעק.

אלס קאנדידאט אויף דעם דאזיגען אמט לעגט דער מארשאל פילסודסקי פאר דעם וויצע-פרעמיער בארטעל.

וו א ר ש א (טעלעפאניש) דער מיניסטער-ראט האט בעטראכט א גאנצע רייהע דעקרעטען און פעראָרדנונגען, וואס וועלען ארייננעטראגען ווערען אויף די ערשטע זיצונגען פון סיים.

היינט די ענטפער-נאטע צו ליטע.

פוילען איז גרייט אנצוהויבען די אונטערהאנדלונגען דעם 30. ד. ח. אין קעניגסבערג.

וו א ר ש א (טעלעפאניש) די פוילישע רעגירונג האט שוין אויסגעארבייט דעם ענטפער אויף דער ליטווישער נאטע. אין דער ענטפער-נאטע ערקלערט די פוילישע רעגירונג, אז זי איז גרייט אנצוהויבען די אונטערהאנדלונגען דעם 30-טען ד. ח. אין קעניגסבערג. היינט ווערט די נאטע אפגעשיקט צו ליטע. ווי מ'רעכענט וועט דער מיניסטער זאלעסקי שטעהן בראש פון דער פוילישער דעלעגאציע. אין שפיץ פון דער ליטווישער דעלעגאציע וועט שטעהן דער ליטווישער פרעמיער וואלדעמאראס.

50-יעהריגער יוביליעאום פון דער ווארשעווער סינאגאגע

וו א ר ש א (טעלעפאניש) אין ווארשא האט זיך געגרינדעט א קאמיטעט צו פייערן דעם 50-יעהריגען יובילעאום פון דער סינאגאגע אויף טלאמאצקי. פארזיצענדער פון יובילאום-קאמיטעט איז פראפ. שאָר.

פוילישער מאיאר בעגאנגען זעלבסטמארד אויף דער באהן.

ט א ר ן, 14 מערץ (ספ. צום „ל. ט.") אין א קופע ערשטען קלאס פון שנעל-צוג, וואס איז בעגאנגען קיין טארן, האט זיך דערשאסען דער מאיאר פיעזשבינסקי פון כעלמער ד. א. ק.

אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען דעם זעלבסטמערדער אפגעפיהרט אין שפיטאל אין טארן.

די סבות פון זעלבסטמארד זענען נישט בעקאנט.

ציהונג פון דער 5 קלאס מלוכה לאטעריע

זעקסטער טאג.

זל. 50,000 ג' 16957

זל. 3000 ג' 13483 83485 55928 74570 77857.

זל. 2000 ג' 7567 20876 25570

39892 72812 86597 39237 31376 101588 108967.

זל. 1000 ג' 41971 48828 32206 96185 118742.

חיימערדיגע רעפּרעסיעס אויף פּריוואטע סוחרים אין רוסלאנד

מ א ס ק ו ו ע (א. ה.) די רעפרעסיעס געגען פריוואטע הענדלער ווערען אלץ המיטער פערשטארקט. לעצטענס זענען ווידער ארעסטירט געווארען א מאן 20 סוחרים פאר שפעקולאציע. די ארעסטירטע ווערען ארויסגעשיקט קיין סיביר. עס קומען אויך פאר ארעסטען אויף דער פראווינץ.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה קצרה וכבדה גוע ויאסף אל עמיו

נ"ע שלום בירך ב"ר חיים ז"ל אדלער

בשנת השבעים ושלש לימי חייו.

התלוי' תהי' היום ביום ה', כ"ג אדר תרפ"ח בשעה ה-12 בצהרים מבית-החולים „פאזנאנסקי", פוסטא 19. השרויים בצער עמוק: משפחתו המתאבלת.

א טיכטיגער פערקויפער צו מענער-קאנפעקציע

— און —

א טיכטיגע פערקויפערין צו דאמען-קאנפעקציע

ווערען געזוכט בײ דער פירמע

לעווין און אייזען פל. וואלנאשטשי 6.

דער מארגענ'דיגער

פרייטאג-נומער

— פון —

„לאדזער טאגעבלאט"

וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע רייע ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.

אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

KUPON PREMIOWY

דער בעזיצער פון דאזיגען קופאן האט דאס רעכט צו בעקומען צוויי בלעצער צום פרייז פון איין בילעט אין קאסע פון צירק על. קאשטשושקא 73.

Dr. Wołkowyski

זאכאדניא 53 (צעגעלניאנא 69) טעל. 27-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 1—2 און 4—8. פרויען פון 4—5

ספעציעל ווארטע-צימער.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

הײלונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza) 28-98 טעל.

פון 8—10, 3—8, פרויען 3—4.

אַפּאַרטע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר

נירען, בלאזע און הארן-קראנקהייטען

Nawrot 8, tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4—7 אין אווענד.

געזעלשאפט „הזמיר" אלעי קאשטשושקי 21.

זונטאג, דעם 18. מערץ 9 אווענד וועט די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלערין

פרוי רחל פייגענבערג

האלטען א פארלעזונג א. ה. ט.

„דער פרויען-שונא"

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון „הזמיר".

Dr. med. A. Mazur

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק.

ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער

האט זיך איבערגעצויגען אויף

וואסקאדניא 65

איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

נעמט אן פון 11—12½, און פון 3—5 נאכמ.

א לאקאל

בעשטעהענד פון 6 צימער מיט א קיך און טעלעפאן, פאסיג אין דער גרויס פון 11X30 איז פון 1-טען אפריל אפצוגעבען. צו ערפארען אלעקסאנדראווסקא 28 ביים הויז.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 37-61.

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

נעמט אויך אן אין לעצטיטען זעקראשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכם. 8016

Dr. Niewiażski

SIENKIEWICZA 34, tel 59-40

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, הויט און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 5—9 אווענד. 603

פעראיין פון ליטעראטען און זשורנאליסטען.

מיטוואך, דעם 21. ד. ח. קומט ענדליך פאר

די גרויסע יובילעאום-פייערונג פון יואל מאסטבוים

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20.

אין דעם אווענד נעמען אנטייל די בעסטע שריפטשטעלער און קינסטלער, וועלכע קומען אויך פון ווארשא און לאדזי פעראנטוואָרט. אין נאמען פון לאדזער ליטעראטען-פעראיין בעגריסט דער פארזיצענדער רעד. י. אוגער. אין נאמען פון פען-קלוב משה בראדערזאן. אין נאמען פון סינדיקאט רעד. לאזער פוקס. ד"ר גרינבוים בעגריסט אין נאמען פון לאדזער „הזמיר". צו רעדען איבער יואל מאסטבוים'ס ארט שאפען קומען ספעציעל פון ווארשא י. מ. נייימאן — כאראקטעריסטיק איבער יואל מאסטבוים; יעקב צענציפער רעד. פון „נייע פאלקצייטונג"—יואל מאסטבוים דער וויזיאנער. ש. וואגמאן—מאסטבוים דער איימפרעסיאניסט. זרובבל—די ארבייטער-טיפען אין מאסטבוים'ס שאפען. אהרן צייטלין—יואל מאסטבוים. דער דיכטער יצחק קאצענעלסאן גיט א פארטראג פון מאסטבוים'ס ווערק. דער אנסאמבל פון „ארט" טרעט ארויס מיט אָריגינעלע נומערן פון מאסטבוים'ס ווערק, א טאנץ וועט אויסגעפיהרט פר. שיגע-מרים „מארטעס גליק", „דאס רויטע לעבען" א טאנץ „חלוצים גלאָקען". ה' דושינגען וועט געבען א הומאריסטישע אַבווילונג, צווישען אנדערע א הומארעסקע „דער געטפעלקנעכט" בעאַרבייט אין יובילעאר צום אווענד. דער כאר פון „הזמיר" טרעט אויף מיט א רייה נומערן פון נגונים. יואל מאסטבוים שליסט מיט א רעדע און רעציטאציעס פון זיינע ווערק: „דאס געשפענסט-פערדל", „דער שון-טוצער" א. אנד.

בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע".

איבער טויזענד מענשען דערטרונקען געוואָרען אינ'ם גרויסען מבול אין קאַליפאָרניע.

אַפּמאַך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע ווערט ניט געקינדיגט.

מוראַ'דיגע קאַטאַסטראָפע אין קאַליפאָרניע;

לאָנדאָן, 14 מערץ (אַטע) פון קאַליפאָרניען מעלדעט מען, אַז דינסטאַג האָט מען דאָרט קובר געווען 274 מענשען, וואָס זענען אומגעקומען אין דער פּערפּלייצונגס-קאַטאַסטראָפע. ס'רוב זענען דאָס בעאַמטע פון די פּילסער-אָנשטאַלטען אין ניוהאָל. הענדליך 850 פּערזאָנען פעהלען נאָך ידיעות. דעריבער רעכענט מען, אַז די צאָהל קרבנות איז פיל גרעסער. צוליב דעם צערייסען זיך פון דער טאַמע איז דער שטראָם פון וואַסער געווען זעהר שטאַרק און פערפלייצט די פעלדער אויף מיילען ווייט. הונדערטער היזער זענען חרוב געוואָרען. אין דער שטאָט סאַנטאַ פּאַולאַ קיטע זענען חרוב געוואָרען 400 היזער. אין סאַן פּאַולאַ 300 און אין תילמור 40 היזער. גאַנצע טיילען פון די איינגעפאַלענע בנינים זענען מיטגעשלעפּט געוואָרען מיט'ן שטראָם אין ים אַריין, וואָס געפינט זיך 70 קילאָמעטער פון'ם אָרט, וואו עס איז פּאַסירט די קאַטאַסטראָפע. די רידינג בעטאָן-בלאָקען, אין וועלכע עס איז געווען איינגעמוירט די טאַמע זענען מיטגעריסען געוואָרען אויף אַ מרחק פון 700 מעטער.

לאָנדאָן 14. מערץ, (אַטע) די הזיקות אין ניו-האָל בעטרעפען 25 מיליאָן דאָלאַר. די אינזשעניערען פון דער שטאָט האָבען ערקלערט, אַז נאָך מיט 2 וואָכען צוריק האָבען זיי אויפמערקזאַם געמאַכט אויפ'ן פאַקט, אַז דאָס וואַסער האָט זיך אָנגעהויבען אַדורכגיסען דורך דער טאַמע.

נייע אַנטיסעמיטישע אונרוהען
אויף דער אוניווערזיטעט אין בוקאַרעשט.

בוקאַרעשט, 14. מערץ (אַטע) אויף דער בוקאַרעשטער אוניווערזיטעט זענען היינט ווידער פאָרגעקומען אַנטיסעמיטישע אונרוהען. די יודישע צוהערער זענען נישט צוגעלאָזט געוואָרען צו די לעקציעס. עטליכע יודישע סטודענטען זענען צושלאָגען געוואָרען. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט איניגע שלעגערס.

דער יודישער דעפּוטאַט הילדערמאַן האָט אַריינגעטראָגען היינט דעם אַן אינטערפּעלאַציע צו דער רעגירונג. דער מיניסטער אַנגעלעסקו האָט געענטפערט, אַז די רעגירונג וועט אָננעמען די שטרענגסטע מיטלען צוריקצושטעלען די אָרדנונג אין די הויך-שולען.

דער אַפּמאַך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע ווערט נישט געקינדיגט
צוליב דער שלעכטער קאָניונקטור אינ'ם איצטיגען סעזאָן.

(§) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאַרשטעהענדען קינדיגען דעם אַפּמאַך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ זיצונג אין דער הויפט-פערוואַלטונג פון קלאַסען פעראיין פון די טעקסטיל אַרבייטער.

אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט די פאָרשטעהער פון אַלע טעקסטיל צענטערן אין לאַנד, ווי ביעלסק, אַנדריכאָוו און מזרח גאַליציען), וואַרשא, משענעס, מאַלאַס, סאָסנאָוויעץ, פּאַביאַניץ, זדונסקאַ וואָלאַ, זגערזש און לאָדז.

מיט רעפעראַטען וועגען דעם ענין זענען אַרויסגעטרעטען די גע' אויסגעוועהלטע דעפּוטאַטען פון פּ.פּ.ס. שטשערקאָווסקי און וואַלטשאַק, וועלכע האָבען בעשטעטיגט אויפ'ן גרונד פון אַ גענויער אויספאָרשונג, אַז די קאָניונקטור איז אין אַלגעמיינעם אַ גאַנץ נישט גע-איינענטע אָנצוהויבען אַן אַקציע פון אַ לוין הוספה. די צייט איז איצט נישט קיין געאייגנעטע, און נישט קוקענדיג דערויף וואָס איצט איז דער מאַרט סעזאָן, ווערען אַ סך אַרבייטער געקינדיגט געוואָרען און די, וואָס זענען יאָ בעשעפטיגט, אַרבייטען נאָר צו דריי טעג אין דער וואָך.

די פאָרשטעהער פון ביעלסק און פון דער גאַנצער פּראָווינץ, האָבען ערקלערט, אַז אויף די ערטער איז די לאַגע אין דער טעקסטיל אינדוסטריע אַ גאַנץ נישט-קשה'דיגע.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען לעת עתה דעם אַפּמאַך נישט צו קינדיגען, נאָר זיך צו ווענדען צום אַרבייטס מיניסטער מיט אַ פאָדערונג איינצופיהרען אַ געזעצליכען קאָנטראָל פון די אינדוסטריעלער און די אַרבייטער.

אין אָוונט איז אין לאָקאַל פון די קלאַסען פעראיינען פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון די פאַבריקס דעלעגאַטען. עס איז פאָרגעלעגט געוואָרען אַ בעריכט וועגען דער שטעלונג פון דער צענטראַל-פערוואַלטונג בנוגע דער קינדיגונג. די דעלעגאַטען, הערענדיג, אַז די הויפט-פערוואַלטונג איז געגען קינדיגען דעם אַפּמאַך, האָבען אָנגעהויבען אַ שטורם און געשריי, אַז די לאַגע פון דער אַרבייטער איז זעהר אַ שווערע. זינט אין דער יקרות שטאַרק געוואַקסען איז, אַז די לוינען מוזען געהעכערט ווערען. אַבער ווערען די אַרבייטער פּאַסיוויש נישט קאָנען איינשטימען די שלעכטע בעדינגונגען, ביז וועלכע זיי לעבען צוליב די הייטיגע שלידות.

פיל דעלעגאַטען האָבען אָפּגעגעבען בעריכטען פון זייערע פאַבריקען. עס איז צו זעהן, אַז כמעט אַלע אַרבייטער ווענדען פאַר קינדיגען דעם אַפּמאַך.

לסוף אָבער האָבען די געמעסיגטע עלעמענטען בערוהיגט, און ס'איז אַקצעפּטירט געוואָרען די שטעלונג פון דער הויפט-פערוואַלטונג, אַז מען זאָל צייטווייליג רוהיג זיין פון קינדיגען דעם אַפּמאַך.

געקומען צו אַ הסכם צווישען די בעקער-מייסטער און בעקער-אַרבייטער מכח די מצה-אַרבייט.
פאַר 13 טעג אַרבייט בעקומט אַן אַרבייטער 4 הונדערט זל.

(ג) נעכטען צונאַכט איז ענדליך צושטאַנד געקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ בנוגע די פאָרדערונגען פון די בעקער אַרבייטער צו די בעקערייבעזיצער וועגען דעם מצה מעהל און טראַנספּאָרטאַציע פאַר די חמץ בעקער אַרבייטער אויף דער פסח וואָך.

די פאָרשטעהער פון די בעקערייבעזיצער האָבען נאָך לענגערע דיסקוסיעס מיט די אַרבייטער פאָרשטעהער פאָרגעלעגט, אַז פאַר 12 טעג אַרבייט אין מצה בעקערייען קאָנען זיי געבען בלויז 350 זל., אויב זיי וועלען אַרבייטען 13 טעג זענען זיי גרייט צו געבען 400 זל.

די אַרבייטער דעלעגאַציע האָט ערקלערט, אַז זי קען אויף דעם פאָרשלאָג נישט מסכים זיין ביז וואַנען די אַרבייטער וועלען אָננעמען אַ רעזאָלוציע וועגען דעם ענין.

נאָך לאַנגע איבערהאַנדלונגען איז געקומען צו אַן אויסגלייך, לויט וועלכען די בעקער אַרבייטער בעקומען פאַר 13 טעג אַרבייט צו 4 הונדערט זל. און אַ האַלבען פוד מצות.

די אַרבייטער, וואָס וועלען אַרבייטען ווייניגער ווי 13 טעג וועט מען אַרויסצאָהלען לויט פּראָפּאָרציאָנעל פון דער דערמאָנטער סומע. וואָס שייך די טראַנספּאָרטאַציע פאַר די חמץ אַרבייטער, וועט זי זיין די זעלבע ווי אַלע יאָהר.

די פאָרשטעהער פון בעקער אַרבייטער פעראיין האָבען זיך געווענדעט צום לאָדזשער ד"ר מאַרגאָליס מכח די היגיענישע בעדינגונגען אין די מצה בעקערייען. לאָדזשער ד"ר מאַרגאָליס האָט ערקלערט, אַז פון מאָנטאָג אָן וועלען מאַגיסטראַט-בעאַמטע צוזאַמען מיט פאָרשטעהער פון בעקער אַרבייטער פעראיין אַדורכפיהרען אַ קאָנטראָל וועגען די היגיענישע בעדינגונגען אין די מצה בעקערייען.

די ערשטע זיצונג פון דער נייער קהלה-פערוואַלטונג.
די רחמנים בני רחמנים האָבען זיך אָראָפּגענומען די האַנד פון האַרץ און בעשטימט 90 טויזענד זל. אויף די פסח-אַקציע.

(:) נעכטען 9 צונאַכט איז אונטער'ן פאָרזיץ פון דעם אויסגעוועהלטען קהלה-פרעזעס מינצבערג פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה פערוואַלטונג.

פרעזעס מינצבערג, וועלכער פיהרט ערשט די ערשטע זיצונג זינט ער האָט איבערגענומען זיין אַמט, גיט אַ פּשוטע ערקלערונג, אַז ער וועט זיך פיהרען העכסט אומפּאַרטייאיש און גערעכט, און אַז אַלע שטרייטיגקייטען וועלען ערלעדיגט ווערען אין די קאָמיסיעס. ער האָפט דעריבער, אַז עס וועט קומען צו אַ פאַרשטענדיגונג און די פערוואַלטונג וועט קאָנען פיהרען אַ רוהיגע און פּראָדוקטיווע אַרבייט.

דערנאָך טרעט מען צו צו בעטראַכטען דעם סדר היום. אויף דער טאָג אָרדנונג שטעהען די פּונקטען: וואַהלען פון קאָמיסיעס, סוהילען פערטיילונג און די פסח אַקציע.

פּרנס רום לענט פאָר איבערצורייסען די זיצונג אויף 10 מינוט צום צייכען פון טרויער אויף דער אבידה, וואָס דאָס יודישע פאָלק האָט געליטען מיט'ן טויט פון אַסטראָווצער רבי'ן זצ"ל.

די זיצונג ווערט איבערגעריסען.

נאָך דער הפסקה לייענט פּרנס בושנזשינסקי אין נאָמען פון דער ציוניסטישער פראַקציע אַ דעקלאַראַציע אין וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט איהר שטעלונג צו דער פערוואַלטונג.

פּרנס רום לייענט אַן ענליכע דעקלאַראַציע אין נאָמען פון די אומפּאַרטייאישע.

דערנאָך טרעט מען צו צו די וואַהלען פון די קאָמיסיעס. ביי דעם פונקט אַנטוויקעלט זיך אַ לאַנגע און אַ לייטענשאַפטליכע דיסקוסיע וועגען דער צאָהל מיטגלידער אין די קאָמיסיעס.

ענדליך איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די קאָמיסיעס פון עטאַט, ווירטשאַפט, כשרות, שחיטה און די קאָמיסיע פאַר שאַהלען און מתן מדרשים זאָלען בעשטעהן יעדע פון 5 מיטגלידער. אין יעדער קאָמיסיע ווערען געוועהלט 3 פאָרשטעהער פון אגודה פאָלקיסטישען בלאָק, 1 אומפּאַרטייאישער און איין ציוניסט.

אין דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף זענען געוועהלט געוואָרען 7 פּערזאָנען. 4 פון אגודה פאָלקיסטען בלאָק, 2 פון די ציוניסטען מיט די אומפּאַרטייאישע און פּרנס וואָלמאַנאָוויטש פון „בונד".

אין דער פינאַנץ און בודזשעט קאָמיסיע זענען אויך געוועהלט געוואָרען 7 פּערזאָנען. 4 פון אגודה פאָלקיסטישען בלאָק, 2 פון די ציוניסטען און אומפּאַרטייאישע און פּרנס צישרינאָווסקי פון „פּועלי ציון".

צום סוף איז אויסגעוועהלט געוואָרען די רעקלאַמאַציאָנס קאָמיסיע, וועלכע בעשטעהט אויך פון 4 אגודה פאָלקיסטען, 2 ציוניסטען-אומפּאַרטייאישע און איינער פון בונד.

עס ווערט בעטראַכט דער צווייטער פּונקט פון דער טאָג אָרדנונג: די סוהילען פערטיילונג.

פּרנס צישרינאָווסקי לייגט פאָר, אַז אין פערלויף פון 8 טעג זאָלען די סוהילען פערטיילט ווערען. דער פאָרשלאָג ווערט אָפּגעוואָרפען און עס ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאָג פון פרעזעס מינצבערג איבערצוגעבען דעם ענין אין דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף, וועלכע וועט זיך היינט, דאָנערשטאַג 1 אַ זייגער ביינאַכט צוזאַמענקומען אויף אַ ספּעציעלער זיצונג צו בעשטעטיגען די סוהילען פערטיילונג.

צום סוף טרעט מען צו צו בעשטאַלטען די פסח אַקציע.

פּרנס ווייצמאַן לייגט פאָר צו בעשטימען אויף דער פסח אַקציע די זעלבע סומע, וואָס פאַראַיאָהרען, 90 טויזענד זלאָטים.

פּרנס רום לייגט פאָר צו העכערן די סומע אויף 200 טויזענד זל. דער פאָרשלאָג ווערט אָפּגעוואָרפען.

פּרנס צישרינאָווסקי לייגט פאָר בכלל נישט צו בעשטימען קיין סומע, נאָר דורכצופיהרען אַ קאָנטראָל און גענויע רעגיסטראַציע פון אַלע נויטבעדערפטיגע און בעשטימען 30 זל. פאַר אַ פערהייראַטען און 20 — פאַר אַן אומפערהייראַטען. דער פאָרשלאָג פאַלט דורך און עס ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאָג פון פּרנס אַהרן ווייצמאַן.

פרעזעס מינצבערג לייענט דאָן איבער אַ בריף פון דאַבראָטשינאָוויטש צו בעשטימען פאַר איהר אַ סומע פון 20 טויזענד זל. אויף פערטיילען צווישען בעדערפטיגע.

פּרנס זשעלמאַנאָוויטש איז געגען דער פאָדערונג פון „דאַבראָטשינאָוויטש". ער זאָגט, אַז עס איז שוין די העכסטע צייט, דאָס די קהלה אַליין זאָל זיך פערנעמען מיט'ן פערטיילען די שטיצע און נישט איבערגעבען די פערטיילונג פון פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס. דער פאָרשלאָג ווערט אָפּגעוואָרפען. נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוצאָהלען פון די 90 טויזענד זל. דעם „דאַבראָטשינאָוויטש" 20 טויזענד זל. 8.400 זל. איבערצוגעבען אין רשות פון ראַבינער יחיאל יצחק פערמאַן אויסצוצאָהלען פסח פאַר די יודישע אַרעסטאַנטען און 6 טויזענד זל. דעם פּרנס זאָמערפעלד פון דער אגודה איינצואָרדנען פאַר די יודישע זעלנער סדרים און געדולד'ס רעסטאָראַן. דאָס איבעריגע געלד וועט פערטיילט ווערען צווישען די, וואָס וועלען זיך רעגיסטרירען אויף דער שטעלע.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז צום סוף אויסגעוועהלט געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פאַר דער פסח אַקציע, אין וועלכער עס געהען אַריין פאָלגענדע פּערזאָנען: די פּרנסים בערגער, ווייצמאַן און פּרנס מינצבערג פון דער „אגודה", פּרנס ראובן האָפמאַן פון דער ציוניסטישער פראַקציע, פּרנס זשעלמאַנאָוויטש פון „בונד", פּרנס צישרינאָווסקי פון „פּועלי ציון" און דוד יוזעפאָוויטש פון די פאָלקיסטען.

די סצענעס, וואָס האָבען זיך אָבגעשפּילט אויפ'ן בית-עולם
צום יאָהרצייט פון ראַדאָשיצער רבי'ן זצ"ל
פיל טויזענדער יודען זענען געקומען צום הספד פון רבי'נ'ס זוהן. — אין „אהל" האָט אויסגעבראָכען אַ פייער. — דער רבי ר' חיים אשר'ל חלש'ט און זאָגט קדיש אין בעט.

(ג) נעכטען מיטוואָך, אינ'ם ערשטען יאָהרטאָג נאָך דער פּטירה פון ראַדאָשיצער רבי ר' אליעזר דוד זצ"ל, איז דאָס לאָדזשער בית החיים געווען איבערפולט פון טויזענדער יודען און פרויען, וואָס זענען געקומען זיך אויסוויינען פון האַרצען אויפ'ן קבר פון צדיק הדור... זעהר פיל יודען זענען געקומען צום יאָהרצייט פון ווייטע שטעט.

11 אַ זייגער פאָרמיטאָג, ווען דער עלטערער זוהן פון רבי'ן זצ"ל, רבי ר' ישראל יוסף שליט"א איז אָנגעקומען אויפ'ן בית עולם, מספּיד צו זיין אין אוהל דעם גרויסען פאָטער, זענען איהם אַנטקעגענגעקומען טויזענדער יודען, וואָס האָבען מיט אַ געוויין איהם בעגלייט צום אוהל.

ווען דער רבי ר' ישראל יוסף איז אַריין אין אוהל, האָט ער פערבראָכען די הענד און אויסגעבראָכען אין אַ הויך געוויין. דער גאַנצער ריזיגער עולם האָט מיטגעוויינט, גלייך דער רבי ר' אליעזר דוד'ל זצ"ל איז ערשט היינט נסתלק געוואָרען.

דער המון, וואָס איז די גאַנצע צייט געווען צושפּרייט איבער'ן „ריינעם פעלד", האָט דערויף גענומען זיך צושטופּען אויף איין אָרט — ביים אוהל, כדי מיט'ן רב ר' ישראל יוסף מיטצוזאָגען תהילים. לאַנג געקליידעטע יודען האָבען פרום זיך געבראָכען די הענד און געוויינט מיט הייסע טרעהרען. פערשלייערטע מענער און פרויען אין הוטען און פאַקען, ווי אויך יודענעס אין פאַטשיילעס, האָבען געקוקט אין צוגעקלעמטע סידור'לעך צוזאַמען און הויך אויפ'ן קול זיך אַרויסגעוויינט פון האַרץ, באַגלייטענדיג מיט טרעהרען די תהילים בלעטער.

ביים תהילים זאָגען האָט דער געדראַנג אַרום אוהל זיך געמאַכט פערשטאַרקט. עטליכע יודען האָבען דערפון גע'חלש'ט און מען האָט זיי געמוזט אַרויסטראָגען פון דער מענשען מענגע. דערביי איז אויך געשעהען אַן אומגליק: לויט'ן רצון פון רבי ר' ישראל יוסף איז דער אוהל דאָרטען געטיילט געוואָרען מיט אַ הילצערנער וואַנט, כדי אויף איין זייט זאָלען זיך געפינען די מאַנספּערזאָנען און אויף דער צווייטער זייט נשים. צוליב דעם, וואָס אַרום רבי'נ'ס קבר האָבען געברענט טויזענדער ליכט, וואָס האָבען געשמאָלצען און זיך צוגעגאָסען ביז צום הילצערנעם ווענטעל — האָט זיך אָנגעכאַפּט דאָס ווענטעל און עס איז אויפגעשטאַנען אַ פלאַם. דער עולם איז אַרויס פון אוהל, געטומעלט ביז מען האָט בשלום איינגעלאָשען דעם פייער. אויך דאָן האָבען איניגע פּערזאָנען גע'חלש'ט. מ'האָט זיי אַרויסגעטראָגען אין דער שטוב, וואו זיי זענען דערמונטערט געוואָרען.

רבי ר' ישראל יוסף האָט דערויף געמאַכט אַ הספד. דער רבי האָט מעת'ן הספד אויך געזאָגט וועגען דער גרויסער אבידה, וואָס דאָס פאָלק ישראל האָט געליטען צוליב דער פּטירה פון אַסטראָווצער רבי'ן זצ"ל. דאָ האָט דער עולם אויסגעבראָכען אין אַ געוויין. נאָך'ן הספד האָט רבי ר' ישראל יוסף געזאָגט קדיש און אַנגעזאָגט „קומט לעהר".

* * *

צוליב דער יאָהרצייט איז דער יונגער זוהן פון רבי'ן זצ"ל, דער רבי ר' חיים אשר'ל שליט"א, דינסטאַג נאָכמיטאָג אַוועק אין אוהל פון זיין פאָטער כדי דאָרט תהילים צו זאָגען און צו מאַכען אַ הספד.

אין מיטען תהילים זאָגען, איז דער רבי ר' חיים אשר'ל פּלוצלינג שלעכט געוואָרען. דאָס תהילים זאָגען איז איבערגעריסען געוואָרען. מ'האָט געבראַכט אַ שטוהל און דעם רבי'ן אַוועקגעזעצט, אַז ער זאָל קומען צו זיך.

דער גרויסער עולם יודען, חסידים און פּראָסטע לייט און אויך ווייבער, האָט דאָן איבערגעלעבט שווערע מאָמענטען. ווען דער רבי, זיצענדיג אין אוהל האָט זיך אַ ביסעל בעסער געפיהלט, איז דער המון יודען צו איהם צוגעשטאַנען, אַז ער זאָל נישט מספּיד זיין דעם פאָטער. איבער'ן „ריינעם פעלד" האָט זיך געטראָגען אַ תחנונים'דיג געבעט:

— רבי, דערבאַרעמט זיך...

דער רבי האָט געטאָן דעם רצון פון זיינע אַנהענגער און איז אַהיימגעפאָהרען, געלעגט זיך אין בעט אַריין, וואו ער איז געלעגען איבער'ן גאַנצען טאָג. זיין געזונד צושטאַנד בעסערט זיך.

נעכטען האָט דער רבי געזאָגט קדיש אין בעט.

„משיח מוז דאָך קומען"
זענען געווען די לעצטע ווערטער פון אַסטראָווצער רבי'ן זצ"ל.
די לעצטע שעה'ן פאַר'ן רבי'נ'ס פּטירה

אַסטראָוועץ. (פון אונזער ספּעציעלען שליח) וועגען די לעצטע שעה'ן פון אַסטראָווצער רבי'ן ווערט איצט געוואויר נאָך פאָלגענדעס: שבת 4 אַ זייגער פאַרנאַכט האָט דער רבי געהייסען צוזאַמענרופען צו זיך זיין איינציגע טאָכטער, די אלמנה פון גאַסטאַנינער רב. אַזוי ווי די טאָכטער איז אַזוי גיך נישט געקומען, איז אַריינגעגאַנגען די רבי'צין.

— איהר זאָלט זיך נישט אומרוהען, אַז היינט איז אַזוי ווי שטענדיג — האָט דער רבי זיך געווענדעט צו דער רבי'צין — היינט איז נאָר שבת אַנדערש...

אינצווישען איז אָנגעקומען די טאָכטער. דערזעהנדיג די דאָזיגע ווערטער, האָט זי אָנגעהויבען שטאַרק וויינען:

— ווי לאָזט איהר אונז איבער? — האָט זי גיך אויסגערופען.

דער רבי האָט דערויף גאָרנישט געענטפערט און געהייסען צוזאַמענרופען מנין מנחה. מ'האָט געדאַוונט מנחה גאַנץ פריה און נישט ווי דעם רבי'נ'ס שטייגער, האָט די שמונה עשרה געדויערט גאַנץ קורץ. 10 מינוט פאַר'ן זמן האָט דער רבי געהייסען דאַוונען מעריב.

נאָך דער הבדלה האָט דער רבי געהייסען איבערהייבען אויף בעטאַלט אַ גרעסערען עולם, ווי תמיד. שפּעט ביינאַכט האָט דער רבי צוגערופען זיין משמש שאול און געזאָגט: „משיח מוז דאָך קומען"...

דאָס זענען געווען די לעצטע ווערטער פון נפטר. ביז דער לעצטער מינוט איז ער געווען ביים פולען בעוואוסטזיין. דער רבי איז נפטר געוואָרען, זיצענדיג אויפ'ן בעט.

!זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש — 20. —

גאַסטראָלען פון די בעליבטע לאָדזער אַרטיסטען

חנה לערנער, דוד זיידערמאַן!

מאָרגען פרייטאָג 9 אָוענד די בעליבטע פּיעסע אין לאָדז

מכירת יוסף — צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.

היסטאָרישע אָפּערעטע 5 אַקטען פון לאַטיינער. הויפּטראָל יוסף ד. זיידערמאַן

שבת 3.30 נאָכמיטאַג — צו ביליגע פרייזען

מאַשקע ווערט אַ כלה

אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג פון שטיינבערג, רעזש. פון ד. זיידערמאַן.
הויפּטראָלען מאַשקע—חנה לערנער, וואָלאָדיאַ—דוד זיידערמאַן.
דער שלאַגער-קופּלעט „ווי נעמט מען די מיידליך פון אַ מאָל" ווערט געזונגען דורך חנה לערנער.

שבת 9 אָוענד צום ערשטען מאָל אין לאָדז

פּרעמיערע!!! דער שטאַרקסטער שלאַגער וואָס איז געשפּילט געוואָרען אין אַמעריקאַ

אין נאָמען פון גאָט

לעבענסבילד אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון שאָמבערג, רעזשי ד. זיידערמאַן. הויפּטראָלען יאָשימלע חנה לערנער, יצחק ד. זיידערמאַן.
די שענסטע געזאַנגס-נומערן ווערען געזונגען אין דער פּיעסע קופּלעט „זיי מיר מוחל געטעניו" געזונגען פון חנה לערנער, „המבדיל" פון קיפּעזו, זילבערן אָראַנזשירט פון זעלמאַן ווערט געזונגען פון דוד זיידערמאַן מיט'ן כאָר.
דער שלאַגער-נומער „שפּיין, שפּיין" ליבלינגס-נומער געזונגען פון ד. זיידערמאַן.

זונטאָג און מאָנטאָג ווערט נישט געשפּילט

דינסטאַג ד. 20-טען גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג. פּרייזען פון 1 ביז 2.50
וואָס וועט געשפּילט ווערען ווערט אָנגעזאָגט אין דינסטאַג'דיגע אַנאָנסען.

ס'גאַנצע אַנסאַמבל: פ. ביעלנסקי, ועת ינא, מאַלאַראַווסקע, פערמאַן, ת"ה אַריעל, אייזענבערג, בערנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַלאַראָווסקי, נאַכוויז, פּאָליאַנסקי, צמיליק.
טענץ איינשטודירט פון טאַנץ-מייסטער ב. ליבאָוויטש.
געשעפטס-פיהרער בענזמאַן. ביהנען-רעזשיסער כמאַשאָסקי. סופליער י. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר עמפפאנגט פון 6 ביז 7 אין אָווענט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

נישטא קיין גרונד צו בעאונרוהיגונג

אין ברעז פון דער וואהל-קאמפאניע האבען מיר נישט געקענט ליינען קיין ג'גריג גרויסען אכט אויפ'ן ערשטען בעריכט פון פינאנץ-רעגירונג בעט דער פוילישער מלוכה ה' דיוהאי מכח די ערפאלגען פון דעם סטאביליזאציע-פלאן, וועלכער ווערט פערהיידרקליכט. דער דאזיגער בעריכט ענטהאלט אבער א חוץ דעם אינפארמאציאנען טהיל, וועלכען מיר קענען אליין, אויך א רחה אינטערעסאנטע בעמערקונגען און פארשלאגען. די בעמערקונגען זענען דערפאר אינטערעסאנט, ווייל זיי שטאמען פון א זעלטענעם קענער פון דעם עקאנאמישען און פינאנציעלען לעבען, וועלכער קוקט אויף אונזערע פערהעלטנישען אהן שום פאראורטיילען.

לויט דער מיינונג פון ה' דיוהאי איז דער פרעליפינאר-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1928-24 אויפגעשטעלט געווארען גאנץ פארזיכטיג און ער דארף זיין רעאל. ווייטער שטעלט ער פעסט, אז פון פינאנץ-מיניסטעריום האט מען איהם איבערגעגעבען אז מ'האט ברעה צו נאמינירען א קאמיטעט פון עקספערטען, וואס זאלען אויסארבייטען א פראיעקט צו ענדערען דעם איצטיגען שטייער-סיסטעם. די דאזיגע ידיעה דארף אויפגענומען ווערען מיט פרייד דורך די ברייטע קרייזען פון דער געזעלשאפט, וועלכע פראטעסטירען שוין מיט אונגעדולד צו גאוועליזירען דאס שטייער-סיסטעם.

לעדער רעדט זיך אין דעם דערמאנטען בעריכט וועגען דעם ענין אין אזא לאקאנישער און נישט קלארער פארם, אז ער ברענגט אונז נישט קיין שום נייעס, ווי אין סטאביליזאציע-פלאן האט דאך די רעגירונג זיך פערפליכטעט צו שאפען אזא קאמיטעט פון עקספערטען. אויף יעדען פאל, איז דערפון צו זעהן, אז דער פלאן פאר קאמיטעט פון די עקספערטען וועט צושטעלען צו זיין אויפגאבע זעלבסטשטענדיג, ד. ה. ער וועט נישט זיין בעשווערט דורך פלענער, וועלכע דאס פינאנץ-מיניסטעריום וועט איהם צושטעלען.

מיר ה..יסען שוין, אז דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט מאדיפיצירט איהר פריערדיגע שט..ונג בנוגע דער שטייער-רעפארם. עס ווערט געשטעלט אויפ'ן ערשטען פלאן דאס אפנאיהרען א שטענדיגען פערמעגענס-שטייער און צו רעפארמירען דעם נעדען-שטייער, א חוץ דעם א גייע פערטיילונג פון די שטייערען צווישען דער מלוכה און די אויטאנאמע אינסטיטוציעס. דאגעגען דער פריהערדיגער פלאן מכח רעפארמירען דעם הכנסה-שטייער און — צום בעדויערען — אויך דער אומזאץ-שטייער איז, א פנים, אפגעלייגט געווארען אויף שפעטער. די אלע פלענער דערמאנט נישט ה' דיוהאי אין זיין בעריכט דאן, ווען דעם עקספערטען-קאמיטעט וועלען פארגעלייגט ווערען די דאזיגע פראיעקטען, וועט, מסתמא, ה' דיוהאי אויך ארויסזאגען זיינען דעם זיין מיינונג, וועלכע וועט בלי ספק זיין בעמערקונגס-ווערט.

א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ראררף מען שענקען די מיינונג פון ה' דיוהאי, וועגען אופן פון בענוצען דעם טהיל פון דער הלואה, וועלכער איז בעשטימט געווארען לויט'ן סטאביליזאציאנס-פלאן אונטערצושטיצען די ווירטשאפט. דאס איז דער הזוי-גערופענער פאנד „פ", וועלכער בעטרעפט אַרער 146 מיליאן זל. עס איז געשאפען געווארען א קאמיטעט פון דריי פערזאן, וועלכער דיספאנירט מיט'ן דאזיגען פאנד.

דער פלאן פון דאזיגען קאמיטעט איז פאלגענדער: פאר די הלואות, וואס די רעגירונג וועט געבען פון פון דעם פאנד, וועט זי בעקומען ווערט-פאפירען, וועלכע די „באנק פאלסקי" וועט פערקויפען אין פוילען און אין אויסלאנד. די דאזיגע הכנסות וועלען ווידער פערגרעסערן דעם פאנד „פ" אזוי, אז אויף אזא אופן — מיינט ה' דיוהאי — וועט ארייגפליסען קיין פוילען נייער אומזאץ-קאפיטאל פון אויסלאנד.

מיר מוזען בעמערקען, אז ס'וואלט געווען געוואונשען א פיסעל צו צואיילען זיך מיט'ן בענוצען דעם דאזיגען פאנד, מחמת דערווייל ליגט ער נישט אויסגענוצט מערהייד און א חוץ דעם, וואס מיר דארפען דערוויל צאהלען פראצענטער, שטיקען מיר זיך אין א געוואלדיגען געלד-דוחק און צוליב דעם ווערט פערקלענערט דער ווירטשאפטליכער אומזאץ.

דער רעוויזער מאכט אויך אויפמערקזאם אויף דער פאראדאקסאלער ערשיינונג, וואס, נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען קרעדיט-הונגער אין לאנד, קען די „באנק פאלסקי" נישט אויסנוצען אלע מיטלען, וועלכע זי וואלט געקענט בעשטימען אויף דעם צוועק. ה' דיוהאי ערקלערט דעם פאקט דערמיט, וואס אין א גרויסען מאס פארלירט מען בעי אונז מיט 'ענג טערמיניגע וועקסלען, וועלכע די „באנק פאלסקי" קען נישט דיסקאנטירען.

רעדענדיג וועגען אונזער פאסיווען האנדעלס-בילאנס אין יאהר 1927, שטעלט ה' דיוהאי פעסט, אז אמנט פון די פיגות פון פון דעם מצב איז געווען דער צו גרויסער צוויסיהר פון תבואה נאכ'ן שנית אין יאהר 1926, וואס וואס גורם געוועזען, אז אין יאהר 1927 זאל מען די תבואה צוריק ארייניטירען פון אויסלאנד. ה' דיוהאי מיינט, אז דער פאסיווער האנדעלס-בילאנס גיט נישט קיין גרונד צו בעאונרוהיגונג, ווייל א בעדייטענדער טייל פון אימפארט איז בעשטימט אויף פראדוקציע-צוועקען.

אין אלגעמיין איז דער בעריכט געהאלטען אין אן אפטימיסטישען טאן און ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז די פוילישע רעגירונג פיהרט פינקטליך אויס אלע פלענער פון דעם סטאביליזאציע-פלאן!

ד"ר ב. ס.

צו אונזערע ג' לעזער!!!

אזוי ווי צוליב דער נייער וואלעריזאציע פון צאל וועגען זיך כסדר צו אונז זעהר פיל מענשען וועגען אויפקלערונגען, האבען מיר, כדי ענטגעגענצוקומען אונזערע לעזער אין דער הינזיכט, א נ ג א ז ש י ר ט דעם

ספעציאליסט אין צאל-ענינים
ה' ח. ז. ריינהארץ

וועלכער וועט ערטיילען אומזיסטע עצות אין לאקאל פון „לאדזער טאגעבלאט" פיעטריקאווער 16 צווייט מאל וואכענטליך יעדען זונטאג פון 1-12 מיטאג און דינסטאג פון 9 ביז 8 אווענט. געגען פארווייזען א קופאן פון אונזער צייטונג.

די אדמיניסטראציע.

א קלוגער איינפאל פון א רב.

אין די נייע סוחר'ישע קרייזען רעדט מען פיל וועגען פאלגענדער געשיכטע:

א פראגדער יוד, א סוחר, איז מיט עטליכע טעג צוריק געקומען קיין ראהנא און פערפאהרען אין א האטעל, נישט ווייט פון די ערשטקלאסיגע אין צענטער שטאט.

דער סוחר האט געהאט ביי זיך אין א טאשען-פארטפעל 12 הונדערט דאלאר און עטליכע הונדערט זל. אויך פערשידענע וויכטיגע דאקומענטען.

ווען דער יוד האט זיך געלעגט שלאפען, האט ער דעם פארטפעל געלעגט צו קאפענס אונטער'ן קישען. אינדערפריה, ווען ער איז אויפגעשטאנען, האט ער זיך אויף ביך ענגעטון און ערויס אין גאס, פערגעסענדיג איינגאנצען אין זיין פארטפעל מיט'ן געלט. ערשט אין גאס האט ער זיך געכאפט און תיכף זיך אומגעקעהרט אין האטעל, אבער ווי ער-שטוינט און פערצווייפעלט איז ער געווארען, ווען ער האט דעם פארטפעל נישט געטראפען אויפ'ן ארט און אויך די ווירטשאפט און דינערשאפט פון האטעל האבען קאטעגאריש ערקלערט, אז זיי ווייסען פון גארנישט צו זאגען.

דער סוחר האט קוים איינגעבעטען דעם אייגענטימער פון האטעל, ער זאל געהן מיט איהם צום רב.

קומענדיג צום רב, האט דער לעצטער, אויסהערענדיג בהדרת צדדים, געזאגט, אז ער מוז טראכטען, איזדער ער נעמט זיך צו זייער ענין, ערלעדיגען א ענין פון אנ'אנדער אינטערעסאנט, וועלכער ווארט אין צווייטען צימער, וואס וועט געדויערן בסך-הכל א 10—15 מינוט, און כדי ער זאל זיך דארט נישט פערזוימען איבריגענס, האט ער געבעטען ביים האטעל-אייגענטימער, ער זאל איהם געבען איבער דער צייט זיין זייגער, וועלכער וועט איהם דערמאנען וועגען דער צייט. אויף וואס דער האטעל-אייגענטימער האט אהן וואקלענישען מסכים געווען.

דער רב האט תיכף פערמאכט די טיר הינטער זיך און געגעבען דעם זייגער זיין משמש, ער זאל געהן מיט איהם צו דער פרוי פון בעל-אכסניה און איהר זאגען, אז איהר מאן האט געשיקט דורך איהם דעם זייגער פאר א סימן. זי זאל איהם גלייך אוועקגעבען דעם סוחר'ס פארטפעל, ווארום דער מאן האט זיך שוין מודה געווען פאר'ן רב אי'נ'ם געגנבע'נעם ענין.

די פרוי פון האטעל-אייגענטימער האט האט גארנישט חושד געווען, און טאקי באלד אפגעגעבען דעם פארטפעל.

דער סוחר האט באלד בעקומען ביים רב זיין פארטפעל מיט דער גאנצער סומע, פון וועלכער ס'האט גארנישט געפעהלט...

א נייע יודיש לעבען הויבט אן זיך ענטוויקלען ביי די אנוסים אין פארטוגאל.

מאראנען אינטערעסירען זיך שטארק מיט דער ציוניסטישער בעוועגונג. — מאראנען-יוגענד ארגאניזירען זיך. — די טעטיגקייט פון „החבר" אין פארטוגאל. — אנדערע אינטערעסאנטע פאקטען פון דארטיגען יודישען לעבען.

דער בעקאנטער פארשער פון די אנוסים ד"ר נ. סלושטש, וועלכער האט ערשט ווידער געמאכט א בעזוך ביי די מאראנען אין פארטוגאל, פערעפענטליכט אין „סערגען-ושווארגאל" אנ'אינטערעסאנטע בעשרייבונג פון נייעם יודישען לעבען, וואס הויבט זיך אן דארט ענטוויקלען.
די רעדאקציע.

פון ד"ר נחום סלושטש.

ליסאבאן, פעברואר.

דאס יודישע געזעלשאפטליכע לעבען אין ליסאבאן איז זעהר ארים אין גע-שעהענישען. די ספרדישע קהלה איז קליין אין צאהל און נישט אקטיוו. אזוי ווי כמעט אלע פון די בערך הונדערט פאמיליעס פון דער עפיציעלער געמיינדע זענען צווישען זיך פערוואנדט, מאכט אויך דאס רעליגיעזע לעבען דעם איינדרוק פון א פאמיליען-חתונה. די מייסטע מיטגלידער פון דער געמיינדע זענען האנדעלס-לייט, שטענדיג בעשעפטיגט אין איגדיפערענט, פערלאזען זיי זיך אויף די פאר קרובים, וועלכע האבען אויף זיך פרייוויליג גענומען די אויפגאבע צו זארגען פאר די רעליגיעזע בעדערפענישען און פאר די אנשטאלטען. די מיטלען פאר דעם נעבען אמיניגע מיטגלידער, אפי מען זאל זיי נאר לאזען צורוה. עס ווערט אויסגעהאלטען די גרויסע שוהל, אויך א מנין-שטיבעל, וועלכע איז איינגעטיילט די פלעטצע אין ליסאבאן און שטאמט פון אנהויב 19-טען יאהרהונדערט. עס זענען פאראן צוויי שוחטים, חזנים, א יודישער שפיטאל, א חברה קדישא און א יודישע שולע.

אויך די ציוניסטישע טעטיגקייט לאזט זיך דא פיהלען. אייניגע דאמען פון די בעסטע פאמיליעס האבען זיך גענומען צו דער דאזיגער ארבייט. זייער קאמיטעט געפינט שוין די מיטלען אויסצוהאלטען די אנשטאלטען, און די לעצטע זאמלונג פאר'ן קרן-היסוד האט ארייגגעבראכט ביז 2600 ענגלישע פונט. דאס איז א בעדייטענדע סומע פאר אזא קליינער קהילה און בעווייזט אז טראץ דעם אסימילאציע גמסא און דער גלייכגילטיגקייט, קען מען בעאבאכטען אויך אונזערע ספרדישע ברידער, ווען מען ריהרט נאר אן דאס טיף איינגעווארצעלטע יודישע געפיהל.

אויך ביי די אשכנזים, וועלכע האבען זיך דא די לעצטע פאר יאהר פיל פערמעהרט, איז נישט בעסער. אין גאנץ פארטוגאל צעהלט מען איצט ביז טויזענד יודישע נפשות און פון זיי זענען מארען ביז זעכציג פאמיליעס אשכנזים. מיט א פאר יאהר צוריק האט זיך צווישען די לעצטע בעמערקט א געוויסע אויפלעבונג עס האט זיך אבער אויסגעדריקט הויפטזעכליך דערין וואס זייערע טוער זענען געווען אונצופרידען מיט דער קאלטקייט און לעטארגיע פון די די ספרדים און עס האט דעריבער נאר געפיהרט צו דעם, וואס זיי האבען זיך אבגעטיילט געגרינדעט א בעזונדער מנין און איינגע-פיהרט זייער אייגענעם נוסח תפילה און עבט פוילישע „פאושאנדקעס". דערמיט האט זיך די דאזיגע פיל פערשפרעכענדיגע טעטיגקייט גענענדיגט. ווי אין די מעהרסטע אנדערע פונקטען פון מערב איראפא, וואקסט די יוגענד אויס גלייכגילטיג צו רעליגיע און אויך צו יודישקייט.

סונדערסטוועגען האט זיך דאך געפו-נען א גרופע בחורים און מעדלעך, וועלכע זענען בעזעלט מיט דעם יודישען גייסט און האבען געגרינדעט די ארגאניזאציע „החבר" איהר צענטער איז אין פאריז, דער צוועק איז אויפצוהע-קען דאס יודישע געפיהל ביי דער יוגענד און צו געבען זיי א מעגליכקייט צו בעגעגענען זיך צווישען יודען, די גרופע צעהלט אויך א געוויסע צאהל מיטגלידער צווישען די ספרדים און אפי-לו צוויי בחורים פון מאראנען-פאמיליעס עס פערשטעהט זיך, אז זייער טעטיגקייט איז זעהר אנ'אויבערפלעכליכע, מען טאנצט מעהר ווי מען לערנט, אונדעפ-קטעגען מערקט זיך דאך די ערשיינונג פון א יודישער יוגענד. אייניגע צום בייספיל ארבייטען פלייסיג פאר דעם נאציאנאל-פאנד און בדרך כלל האט די דאזיגע גרופע א געוויסען איינפלוס אויך אויף די מאראנען.

אט זענען אייניגע אינטערעסאנטע פאקטען.

מיט א קורצער צייט צוריק איז דא גע-שטארבען א יונגער אנוס, א מיטגליד פון „החבר", האט זיין פאמיליע פערלאנגט פון דער קהילה, מען זאל איהם בעערדיגען אויפ'ן יודישען בית עולם. דאס מאל האט די עקזעקוטיווע פון דער קליי-נער צאהל פרומערע יודען זיך געהאלטען רוהיג און נישט פראטעסטירט, ווי זיי פלעגען עס טון פריהער.

אנ'אנדער אינטערעסאנטער פאקט. די בעהענונג צווישען דער ליסאבאנער יודי-שער יוגענד האט אויך בעאיינפלוסט די יונגע מאראנען אין ביירא באישא זיי האבען אנגעהויבען רעדען פון ציון, פון ארץ-ישראל, פון דער גאולה און עס האט פאסירט, אז ביי א מיטינג אין בעלי-באנטע איז א ביטעליערהריגער סוחר פלו-צים ארויס מיט א בעגייסטערטער רעדע איבער דער גרויסער גאולה, וועלכע זייערע עלטערן האבען שטענדיג פארויסגעזאגט און וועלכע האט זיך שוין אנגעהויבען אין אונזערע צייטען.

אפילו צווישען די אינטעליגענטערע מאראנען האט מען דערהערט דעם אפ-קלאנג פון דער דאזיגער ציוניסטישער בעגייסטערונג. א פראמינענטער אנוס גע-וועזענער גענעראל-סעקרעטער פון דער פראווינץ גארדא, האט געבעטען ביי פראפ. אמזאלאק, ער זאל איהם צושי-קען ביכער וועגען יודענטום און יודי-שע פראגען. נאכדעם ווי ער איז בע-קאנט געווארען מיט דעם צונעשיקטען מאטעריאל האט ער געשריבען צו פראפ. אומזאלאק בזה הלשון:

„איך מיין, איך לערען אין אייערע ביכער און מאך אנשטרענגונגען צו פערשטעהען דעם אמת'ען יודישען גייסט איך ווייס נאך נישט, ווי ווייט איך וועל קענען ווירקען אויף די אנדערע אנו-סים דורך דיין רעליגיעזע ארגומענטען, אבער אין איין זאך בין איך זיכער, איך בין פעסט איבערצייגט אין דער פאלי-טיש-נאציאנאלער אויפלעבונג פון ישראל און בין גרייט צו האנדלען ווי אנ'אמת'-ער איך דארף האנדלען און ענצופיה-רען א פראפאגאנדע צווישען די יודישע (ד. ה. מאראנישע) עלעמענטען וועלכע געדענקען, אז זיי זענען יודען, און זיי צו בעהענגען צו מיטארבייטען פאר'ן פולשטענדיגען אויפבוי פון לאנד און פאלק יהודה, וואס איך גאר צו זעהן מיט מיינע אויגען און אין אונזערע צייטען".

די יונגע לייט זענען דערווייל קיין ארץ-ישראל נישט געפאהרען, אבער אייניגע פון זיי זענען געקומען צום „החבר" אין ליסאבאן און האבען אנגעקלאדען די מיטגלידער צו בעזוכען זיי אין די בערג פון די ביירא פראווינצען. צעהן בחורים און מיידלעך פון „החבר" האבען די איינלאדונג אנגענומען און האבען דעם פאריגען חודש בעזוכט די פאר-ראנען גרופע פון בעלמאנטע, זיי זענען אויפגענומען געווארען מיט בעגייסטע-רונג נישט נאר פון דער יוגענד, נאר אויך פון די עלטערן. דער בעזוך איז געווען אנ'אמת ברידערליכער.

איין צייכען פון פערשיט בעסער-קען שוין אלע, וועלכע בעזוכען די מאראנען. זיי הויבען זיך אן צוצוגע-וואוינען צום געדאנק אזוי ווי זיי זענען יו-דען, און דארפען אזוי זיין אפען און אונגעשטערט, מיט אלע יודען גלייך. זיי הויבען זיך אן צו בעטראכטען פון דעם הונדערטער יאהרען לאנגען שרעק און

(ענדע—זייט 6).

מעשה'לעך וועגן אסטראווצער רבי'ן זצ"ל
(פערצייכענט אין אסטראחצע פון אונזער ספעציעלען שליח)

אין אסטראווצע דערצעהלט מען זיך אהן א שיעור מעשה'לעך פון גרוי-סען צדיק. וועמען מ'טרעפט אין גאס, א יוד פון בית המדרש, א סוחר, צי א „היינט-וועלטיגען", יעדער אסטראווצער איינוואוינער ווייס אייך קענען דערצעה-לען אהן א שיעור פאקטען און וואונדער פון אסטראווצער רבי'ן.

כ'האב זיך בעמיהט די אינטערעסאנ-טעסטע פון די דאזיגע מעשה'לעך צו פערצייכענען און וויל זיי דא איצט אי-בערגעבען פאר די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט".

1.
דער 12 יעהריגער יונגעל, וואס פסק'נט שאלות.

אלס יונגעל האט דער אסטראווצער רבי געלערנט ביי ווארקער רב, וועלכער איז אין די יונגע יאהרען געווען א בעל-מלאכה, א פשוט'ער ארבייטער. דער ווארקער רב האט שטארק געלויבט דעם 12-יעהריגען מאיר יחיאל'ן, וועלכען ער האט א נאמען געגעבען דער „עלוי".

איינמאל איז מען געקומען צום רב פרעגען א שאלה, וועגען א גאנז. האט דער רב געהייסען זיין תלמיד, מאיר יחיאל'ן, ער זאל פסק'ענען.

מאיר יחיאל האט זיך פערטראכט, און מיט פלפול גע'כשר'ט די גאנז.

דער רב, וואס האט זיך צוגעהערט צו דער שאלה, האט א שמייכעל געטון און געזאגט: דער פלפול איז טאקע א גאנץ שעהנער און גוטער, אבער על פי דין איז די גאנז טריפה.

פון דעמאלט אן האט דער קליינער מאיר יחיאל בעשלאסען מעהר נישט צו פסק'ענען קיין שאלות, נישט ארייגקוקענדיג פריהער אין „חיי אדם".

2.
געשריבען תורה אויפ'ן פיצעלים מיט טריידע.

דער קליינער מאיר יחיאל איז, ווי בעוואוסט, געווען א זוהן פון אנ'אריעמען בעקער. שוין אלס יונגעל האט ער אנ-געהויבען זאגען חדושי תורה. ער האט געהאלטען פיינע פלפולים אויסצייכענען, אבער ער האט נישט געהאט קיין געלד אויף פאפיר.

ער פלעגט דעריבער ארויסקריכען אויפ'ן פיצעליק פונ'ם בעקער-אויוון און פערשרייבען מיט קרייד זיין פלפול. באלד ווי ער האט פערשריבען, איז איהם איינגעפאלען א צווייטער פלפול א בעסערער, האט ער דאן פערמעקט דאס געשריבענע און פערצייכענט דעם צווייטען.

3.
דער מיאוסער סוף פון רבינ'ס א געגנער.

אין אסטראווצע, וואו דער נפטר איז אויפגענומען געווארען אלס רב מיט 39 יאהר צוריק, האט דער רב נישט געהאט קיין שום מתנגדים. אלע יודען האבען דעם רב געערט און ליב געהאט. בלויז איינער איז געווען, אברהם'לע ראטשי-מער (א שניידער), וועלכער איז געווען דעם רב'ס א שטארקער כנגד און אויפ-געריצט אויף איהם אסור לדבר.

דער רב האט געוואוסט דערפון, אבער ער האט איהם נישט געשטראפט.

ער וועט זיינס בעקומען, — האט ער געזאגט.

און כך הוה.

דער סוף פון דעם אברהם'לע ראטשימער איז געווען זעהר א מיאוס'ער. בעת דער אקופאציע איז ער ארויסגע-שלעפט געווארען דורכ'ן עסטרייכישען מיליטער אין מיטען מארק און דארט איז ער פאר אלעמענס אויגען דערשאסען געווארען אלס שפיאָן.

4.
די אונבעגרעניצטע ליבע פון רבי'ן צו קליינע קינדער.

דער אסטראווצער רבי האט זעהר ליב געהאט קליינע קינדער. אז ער פלעגט ארויסגעהן אין גאס, איז ער ארום-גערינגעלט געווארען פון הונדערטער קינדער, וואס האבען איהם געגעבען שלום.

— שלום, שלום רבי, — האבען זיי איהם געזאגט און דערלאנגט זייערע קליינע, שמוציגע הענטעלעך.

דער רבי האט זיך שטארק משמח געווען מיט די קינדער און געהאלט זיי מיט עפיס מתנה זיין. ער האט גענומען זוכען אין די טאשען, אבער, כידוע, האט דער רבי קיינמאל נישט געהאט ביי זיך קיין געלד.

בערגט מיר א האלבען רובעל, האט ער זיך דאן געווענדעט צו זיינעם חסיד און ער האט דאס געלד פערטיילט צווישען די קינדערלעך.

5.
דער רבי זיך אדורכגעשמועסט מיט די בעלי עגלות.

דער רבי איז קיינמאל נישט געפאה-רען אויף קיין דראזשקע, אז ער פלעגט דארפען ערגיץ פאהרען, האט מען גע-מוזט ברענגען א געווענליכען וואגען מיט ברעטער.

ס'זענען געווען ספעציעלע בעלי-עגלות, מיט וועלכע דער רבי איז געפאהרען. זיצענדיג אויף דער פוהר, האט דער רבי זיך אדורכגעשמועסט מיט די בעלי-עגלות מכח פרנסה, מכח זייערע פערד.

די בעלי-עגלות האבען זיך נישט גע-קענט אפהאלטען, פון וואגען געהאט זיך צום צדיק אזא שטארקע ידיעה אין אלע ענינים, אפילו אין פערד.

6.
פאראויסגעזעהן די פטירה פון ביאלער רבי'ן.

דער אסטראווצער רבי האט זיך אויס-געצייכענט מיט א געוואלדיגען כח הרגשה און מיט א זעלטענער אינטואיציע. אין יאהר תר"ע. האט דער רבי דעם צווייטען טאג שבועות נישט געפיהרט קיין טיש. די מקורבים, וואס האבען איהם געפרעגט די סיבה דערפון, האט ער געזאגט, אז ער איז שטארק בעאונרוהיגט מיט'ן גורל פון ר' אהרל'ן פון ביאלא. צומארגענס איז מען געוואויר געווארען, אז ר' אהרלע איז טאקי נפטר געווארען דעם צווייטען טאג שבועות.

ה.ס.ל.

שטיצט די פסח-אקציע פון תומכי אורחים

לאדזער כראניק.

זיצונג פון קהלה-ראט אבגעלענט.

(:) צוליב דער קראנקהייט פון פרעזעס פון קהלה ראט סעג. ש. מרזשבער איז די דינסטאגדיגע זיצונג פון קהלה ראט אבגעלעגט געווארן אויף'ן קומענדיגן דינסטאג.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירן פאלגענדע אפטייקען: פאוולאווסקי, פעטריקאווער 307, דאמבראווער, גלאבנא 50, גלאבאווסקי, נאַוואמיעיסקא 4, שוטקעוויטש, קאפערניק 26, לינדעמאן, פאמארסקא 10, פאטאש פלאץ קאשטשעלנע 10.

א אונגליקס-פאל אין א פאלקס-שול.

(§) בעת א געשלעגער צווישן די שילער פון דער פאלקס שול אויף זאגורזשאנסקא 54 האט זיך דער 14 יעריגער שילער באלעסלאוו בראחארטשוק אויסגעגליטשט און צעבראכן א ביין.

א שטאט, וואס האט קיינמאל קיין צייט נישט.

איליא ערענבורג'ס איינדרוקען פון לאדז.

II.

קיין זאך אין לאדז שטעהט נישט אויפ'ן ארט. אלץ פאלט ארונטער דער דאזיגער צירקולאציע — וואגאנען, טוך, רעכנונגען, מאשינען, באנקנאטען, פיכער, קראוואטען, אפילו עפעל-קאנסערוון. קיינער פערהאלט גארנישט ביי זיך, קויפען? יא, קויפען, כדי ווייטער צו פערקויפען. לויפענדע מענשען, לויפענדע זאכען, וואס זענען פראדוצירט נישט פאר די פרנסה פון בעזיץ נאר פאר'ן אומזאץ. קאשמאר'דיגע זאכען, א דימיונות'דיג לעבען, וואס האט א קורצען אטעם, וואס האט זיין אומפערמיידליכען סוף אין דער פארם פון אילוזאַרישען עשירות און איגם גאנץ רעאלען קבר.

איך האב געזעהן אין לאדז א יודישע לוית. די מטה איז געלעגען אין א [illegible] שווארצען וואגען און די קרובים האבען געהאלטען די הענד אויף די קאנטען פון דער עגלה. זיי האבען מלוה געווען. אבער געהענדיג אין דער לוית האבען זיי זיך געאיילט, און דאס עגלה-פערדעל האט זיך אויך געאיילט. זיי האבען געאיילט אויפ'ן בית-עלמין. דאס איז דער אמת פון דער דאזיגער שטאט, וואס מען קען נישט פערוועהן.

ווירקליך איז לאדז א אש-גרויע שטאט

אבער אין דער ווירקליכקייט האט זי ליב די זאמטיגקייט פון פארבען. האט ליב צו פערהוליען מיט קאנטראסטען. עס זענען דא נישטא קיין רייכע הייזער, עס זענען בלויז דא „פאלאצען". אזוי רופען זיך די איינוואוינער די איבעלדיגע, באנאלע ווילעס פון די אויפגעקומענע טעקסטיל-גבירים. אין די שמאלע געסלעך, פיל פארע און געשטאנק צעלעגען זיך די דאזיגע ריזיגע שפאנערנע גולם'ס מיט פערשטענגענע פענסטער, אונטער וועלכע עס געהען אויס פון לאנגוויל צווישען בראנזענע זשיראנדאלען דעקאראטיווע דרעקסלערס דערצעהלונגען די קורץ-האריגע פאמיליעס פון די לאדזער פאבריקאנטען. זיי זענען דער ערשטער דור. זיי חלומ'ען ווי אזוי רייך צו ווערען ... אבער זיי האבען זיך נאכנישט אויסגעלערנט אויסגעבען געלד. עס זענען דא נישטא נישט קיין איינפאלען נישט קיין סקאנדאלען, נישט קיין שום לעבענס-סטיל. דא זענען פערהאן בלויז צאהלען און פעטע עסען און א פעטע פרוי אין זיידענע קליידער, וואס פערפלעכטענדיג אויפ'ן בויך די פערברייטענדע, אונפערמיגע הענד, געניצט זי הויך פון פריה ביז'ן אווענד און פון אווענד ביז פריה טוט זי אויך אזוי נישט וועניגער הויך שנארכען.

אבער דא הארט נעבען די פאלאצען ליגט דאס קאנטינענט פון ארעמקייט — באלוט. די גאס שטעהט דא נישט קיין אויסמערקזאמקייט דעם אנטערנעלעפטען צייט אפשניט פון דער געשיכטע. צי איז דאס דער צווייגנווענסטער צי נאר דער פינפצעהנטער יאהרהונדערט?

אט איז די גאס פון די יודישע וועבער. פון פרימארגען ביז אין דער נאכט שטעהן זיי ביי זייערע האנטשטוהל. זיי פערדינען וועכענטליך צו 20 [illegible]

[illegible]

אפרוי שפרינגט אראפ פון ערשטען שטאק בעת א קריגעריי מיט'ן מאן

שרעקליכע טראגעדיע אויף זשגאווסקא גאס.

(:) א בלוטיגע פאמיליען טראגעדיע האט זיך פערגעשפילט אין די אוונט-שעה'ן אפגעשפילט אויף זשגאווסקא 15. אין דעם הויז אויפ'ן ערשטען שטאק פערנעמט א בעשיידענע וואוינונג די פאמיליע לעווקאוויטש. דאס פאר-פאלק [illegible]

[illegible]

— די וועסט נישט אפשלינגען, נאר היינט וועסט קומען דיין סוף!

[illegible]

לאדזער פירמע וועט עקספארטירען סחורות קיין סאוויעט-רוסלאנד.

(:) מיט איניגע וואכען צוריק האט איינע פון די גרעסטע לאדזער טעקסטיל-הויזער, פרידער הערמאן און קאמפ." באשלאסען די פערשטעהונג פון דער סאוויעטישער נאפט-פאבריק אין לענינגראד (נעווסקאיע „נעוועוקא מאנופאקטור"). די ערשטע פראבע פון זא סחורות האט געהאט פאראויסגעזאגט צווישען די סאוויעטען מיט לאדז איז געמאכט געווארן אין 1924. די פערהאנדלונגען זענען געווען צוליב א ריי פרינציפיעלע ווירטשאפטליכע און פאליטישע מעטאדן אונטערבראכען געווארן.

איצט האט א ווארשאווער סאוויעטישער האנדעלס פערטרעטונג זיך געווענדט צו די פרידער הערמאן מיט א פארשלאג וועגען צושטעלען א ריי וואלענע, באוועלנע סחורות, צייגען, וואגאנע א אנדערע פון די פירמעס שטאפען אין גרעסען, גרעסער, פרישע און ענדער, קארל שטיינערט, „וואלא" און פאזנאנסקי. די טראנזאקציע זאל דורכגעפירט ווערען אויף א מיליאן זלאטען. די לאדזער סחורות וועלען די סאוויעטען געבען נאך פון דער איבער דערמאנטער פירמע.

די פרידער הערמאן האבען שוין אויסגעשיקט קיין אוקראינא א גרעסערע קאלעקציע פראבען פון פערשידענע סחורות.

א אויטא איבערגעפאהרען א 13-יעהריג יודיש יונגעל.

(§) אויף צגיערזשער גאס 53 איז נעכטען איבערגעפאהרען געווארן פון אן אויטא דער 13 יעהריגער יוסף זולפערשטיין, וואס וואוינט אין זעלבען הויז. דער שאפער איז אנטלאפען. פאגאטאוויע האט דעם שווער פערוואונדעטען יונגעל ערשטע הילף.

רחל פייגענבערג איז לאדז.

די בעריהמטע שריפטשטעלערין לייענט זונטאג א רעפעראט אין „הזמיר".

לאדז האט איצט אן אנגעזעהענעם גאסט — די בעריהמטע יודישע שריפט-שטעלערין רחל פייגענבערג.

רחל פייגענבערג האט שוין מיט איהר ערשטען ארויסטריט אין דער יודישער ליטעראטור מיט'ן בוך „קינדערשע יאהרען" זיך קונה שם געווען אלס גלענצענדע שריפטשטעלערין. אין א מעשה-מיט פילפלען מאן נאך זי דארט א ריי אנדערע אנבערלעפענישען פון די קינדער-יאהרען. צוליב דעם פאלקסטימליכען כאראקטער פון דעם ווערק, צוליב דער צארטער שילדערונג כראפט, וואס די שריפטשטעלערין האט ארויסגעוויזען אין די ערשטע פרובעס פון איהר פעדער, האט זי בשעתו געמאכט גרויס אויפזעהען אין דער יודישער ליטעראטור. דאס בוך איז גיך געווארן באליבט ביים יודישען לייענער און בעזונדערס מאכט בעי דער לייענערין, וואס האט פערמאסטען היימישע טרעהרען איבער דער העלדינ'ס גורל, דער עלענדער יתומה, ווי זיך אפשר דיגעזונג'ס ראמאנען.

פון דאן אן פערעפענטליכט רחל פייגענבערג א בעזונדער ארט, און טראגט אריין איהר אייגענארטיגע נאמען אונ'ם לאַר פון דער יודישער דיכטונג.

א ריי פון די מלחמה יאהרען האט רחל פייגענבערג פערבראכט אין רוסלאנד, וואו זי האט מיט אייגענע אויגען צוגעזעהען דעם גרויסען חורבן פון רוסישען יודענטום און איהר בוך „חורבן דובראווא" איז א מערקווירדיגער קונסטלערישער דאקומענט פון דער תוכחה, וואס האט זיך אויסגעגאסען איבער יודישע קעפ אין די פאגראמען יאהרען אין אוקראינא.

לעצטענס האט רחל פייגענבערג פערבראכט אין ארץ ישראל, וואו זי האט געשעפט בעגייסטערונג פון דער מכורות-נפש'דיגער ארבייט פון די דארטיגע יודישע ארבייטער, און אין א ריי ברייוו פון ארץ ישראל געשילדערט מיט פיל [illegible]

[illegible] רעפעראט „דער פרויען שונא".

דער רעפעראט פון רחל פייגענבערג וועט זיכער ארויסרופען אין אונזער שטאט, וואו די שריפטשטעלערין קומט ערשט צום ערשטען מאל, א גרויסע פאר אינטערעסירונג.

פערזאמלונג פון קירושנער-מייסטער.

(:) אויף דער עהרענאמטליכער פערזאמלונג פון קירושנער מייסטער פערזאמלונג אין ביים האנדווערקער פעראבאנד פאלאר טריאוויא 4 אנטשטעה'ן פארזיץ פון מ. פשיגאדסקי איז נאכ'ן ערלעדיגען א ריי ארגאניזאציאנעלע פראגען געוועהלט נייע ווארען א פערוואלטונג. פאלגענדע צוזאמענשטעל: פארזיצענדער פשיגאדסקי, וויצע — הענריקאווסקי, קאסיר — ליפשיץ, סעקרעטאר — יוסף שינזיט און די איבריגע פערוואלטונגס מיטגלי-דער אמזעל, וואסערמאן, קאהן, קאנרי-דאס — פישעלעוויטש.

[illegible] ביי די לאדזער פאבריקאנטען, או די דארטיגע וועלען אויספילען אט דעם לאך דאס איז יעדענפאלס נישט איינס און דאס זעלבע ווי שליסען מיליטערישע אט מאכען אין פערקויפען סחורה פאר מזומן.

איבעריגענס, נישט אלע געהט עס אזוי שלעכט. אט, למשל, די „ווידזעווער מאנופאקטור". ריזיגע בנינים אויפ'ן ארט פון די, וואס זענען מיט פינף יאהר צוריק אפגעבערנט געווארן. די בעסטע און גייעסטע מאשינען. 10,000 ארבייטער. ארבייטען און דריי שיכטען — טאג און נאכט. די ענגלענדער האבען געשפענט גרויסע קרעדיטען און די „ווידזעווער מאנופאקטור" האט בעזונט אלע האנדלונגען. די פירמע ארבייט פאר'ן אינלענדישען מארק, פאר'ן באלקאן, פאר די פראנצויזישע קאלאניעס. א דאנק די נידריגע ארבייטס לוינען זענען די לאדזער סחורות בילינער פון די אייראפעאישע.

[illegible]

ביי די ארגענטינער פרויען-הענדלער

א „מוהמע" קריגט אריין אין איהר נעץ א קרובה פון פוילען, נאר „עזרת נשים" דערוויסט זיך וועגען דעם און די חברה-לייט ווערען ארעסטירט.

די „יודישע צייטונג" אין בוענאס איירעס שרייבט:

פון די פאלען, וואס מיר ברענגען ווייטער איז צו זעהן ווי די פרויען-הענדלער טראכט דעם, וואס זיי ווערען לעצטענס שטארק פערפאלגט און נאכגעשפירט פון דער פאליציי, בלייבען דאך שטענדיג אויפ'ן געביט פון זייער פינסטערען ווייסען שקלאפען-האנדעל.

זיי געפינען שוין מיטלען ווי צו דערגרייכען זייערע צוועקן, בענוצענדיג זיך דערבעי מיט פערשידענע קאמבינאציעס.

[illegible]

א קרובה. אסתר הארבוס, צו וועלכער זי האט געהאט אן אדרעס פון דער היים.

קיין סך האט נישט גענומען ווי דאס גרינע ווייבעל און שפעטער אויך ל. פ. זענען געוואהר געווארען, אז די קרובה אסתר הארבוס איז א מומע פון א תנוצעל. חוץ דעם יחוס, לעבט זי נאך מיט א גויאישען געליבטען, א בעוואוסטער פרויען-הענדלער.

דאס ווייבעל, וועהנענדיג צו וואס פאר א משפחה זי איז אריינגעפאלען, האט שוין אנגעהויבען זוכען מיטלען ווי פון [illegible]

אין דער בעגלייטונג פון א פאליציי-בעאמטען פון דעם 14. קאמיסאריאט איבערגעפאלען דאס הויז פון אסתר הארבוס, פון וואנען זיי האבען בעפרייט דאס ווייבעל מיט'ן קינד און זיי איבערגעגעבען צו דער פאמיליע פון ל. פ.

די מומע אסתר און דער פעטער האבען אבער נישט אויפגעגעבען זייער גע-דאנק צו זעהן די גרינע קרובה צוריק ביי זיך, און זיי פלענען אפט אונטער-שיקען קינדער מען זאל זיי ארויסרופען פון דעם הויז ל. פ. דער לעצטער מיט'ן [illegible]

[illegible]

צווייטען מאל און צו דער צייט וועט ער נאכאמאל בעגלייט פון געהיים-אגענטען איהם שוין נאכשפיאנירען און איהם טאקען.

דער פלאן איז דורכגעפיהרט געווארען [illegible]

[illegible]

און גלייכצייטיג האט ער איהר אנגעהויבען צו מאכען קאמפלימענטען און זיך ערקלערען אין ליבע צו איהר.

ער האט איהר אנגעהויבען צו אויפקלערען, אז עס לוינט זיך איהר נישט [illegible]

[illegible]

איצט געפינען זיך ארעסטירט אויסער ברונא'ן אויך די „מומע" אסתר און די פעטער און עס איז פערפיהרט געווארען געגען זיי א פראצעס.

דאס ווייבעל מיט'ן קינד געפינען זיך ווידער אין הויז פון איהר פריינד ל. פ.

שפענדעט פאר די הילפס-אקציע „תומכי-אורחים" פאמארסקא — 18.

קומט אקייגעז מיט אייער שפענדע פאר די פסח-אקציע תומכי אורחים

די שטעלונג פון די בונדישע און פועלי-ציון-פראקציעס צו דער נייער קהלה-מעהרהייט.

שטיצע פאר׳ן יודישען שול-וועזען — „על תנאי“.

מען טאר נישט פערקויפען קיין קויהלען אין די גאסען.

דער גוי האט זי אנגעטון אין סאמעט און זיידענס, האט זי אוועקגעוואָרפן דעם מאן, די קינדער און איהר גלויבען.

פון די טראגי-קאמישע ראבינאט-מעשה׳לעך.

ברויט און מעהל דארף ניט טייערער ווערען

מיינונג פון דער סאמיסיע פעסטצושטעלען די פרייזען.

(מ) נעכטען איז אגעטער׳ן פארזיץ פון וויצע פרעזידענט ראפאלסקי פארגעקומען א זיצונג פון דער סאמיסיע פעסטצושטעלען די פרייזען פון ארטיקלען פון ערשטען נויטבעדארף. ...

הנחה-בילעטען גילטיג נור מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג.

„ארט“
זאכאדניא 43.
ארטיסטישער לייטער און מאסטער-רעזשיסער דער לעבונג מ. בראדערזאן

היינט, דאנערשטאג,
1 פארשטעלונג
אנהויב 9.15 אוונד
ווידערהאָלונג פון V פראגראם א.ג.

מלוה מלכה

1) פראלאג,
2) מלוה מלכה,
3) זמירות,
4) סימפאניש-שפיל
5) באטאנישע ...
6) ...
7) בליגער,
8) קאפעליא,
9) מיין 1-טער ...
10) קאנטאקטאריע,
11) ...
12) ...

הנחה-בילעטען גילטיג נור מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג. פריי-קארטען נור זונטאג 1. סעאנס.

גאלד, בלוט און פרויען.
א ראמאן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(פארזעצונג 383)

געדענקט, אז איין „תומכי אורחים“ ווארטען שוין הונדערטער בכבוד׳ע יודישע פאמיליעס אויף אייער שפענדע.

א רוסישע פרוי האט צעשטערט דעם שלום-בית פון א גביר'ישער פאמיליע.

א אומגליקליכע ליבע-טראגעדיע האט זיך אפגעשפילט אין לעמבערג. — צוויי ברודער האבען ליב איין פרוי. — איינער נעמט זיך דאס לעבען. — עס ראטעוועט איהם פון טויט זיין ברודער, ביי וועלכען דער זעלבסטמערדער האט צוגענומען זיין ווייב.

לעמבערג. — אין איינער פון די לעמבערגער גבירישע אוקראאינישע משפחות האט זיך אבגעשפילט א זעהר אינטערעסאנטע, כמעט אומגלויבליכע ליבע-טראגעדיע.

יזן מען האט בשעתו אין מראזשני-צא אויפגעדעקט די רייכע נאפט-פעלדער האט איינער פון די דאזיגע אוקראאי-נישע פויערים נישט פערקויפט זיין פעלד מיט דער ענטוויקלונג פון דער נאפט-אינדוסטריע איז דער דאזיגער פויער מיט א יעדען טאג אלץ רייכער געווא-רען. נאך זיין טויט האט ער זיינע דריי זיהן איבערגעלאזט א גרויסע ירושה און די יורשים זיינען הײנט גרויסע גבירים.

דער עלטסטער פון די דריי ברידער מיט'ן נאמען מיכאל איז איצט א בע-זיצער פון א גרויסער פאטעק אין לעמ-בערג. זיין ברודער גושטאוו האט א זיך ווילע און ענטיקוואטען אין קור-ארט טרוסקאוויץ און דער יונגסטער יורש רעמאן איז א גרויסגרונד-בעזיצער. די אלע דריי שמעליקעס זיינען פערבונדען צו דער אוקראאינישער אריסטאקראטיע אין מזרח-גאליציען.

גושטאוו איז בעת די פויליש-אוק-ראינישע קאמפען געווען א אוקראאינישער אפיציר. אין יאהר 1926 איז ער צוריק-געקומען פון קיעוו קיין ווארשא, וואו ער האט בעגעגנט א געוויסע פרוי ניטשאיוק פון קיעוו. ביים מאן פון דער דאזיגער פרוי האט גושטאוו געוואוינט אין קיעוו. די פרוי האט איהם דער-צעהלט, אז זי האט זיך געג'גט מיט איהר מאן. אזוי ווי גושטאוו האט זי ליב געהאט האט ער זי צו זיך איינגעלאדען אין היים. א קורצע צייט שפעטער האט די פרוי געבראכט א בעשטעטיגונג פון דער פראוואסלאווער קירכען-מאכט, אז זי האט זיך געג'גט מיט'ן מאן און גושט-אוו האט מיט איהר חתונה געהאט.

אבער לאנג האט נישט געדויערט דאס גליק פון דעם דאזיגען פאר-פאלק. אין א געוויסען פריהמארגען איז געקומען צו איהם זיין יונגסטער ברודער רעמאן אויף בעזוך. דער שטאלצער און צוואנציג-יעהריגער יונגערמאן האט זיך אין זיין שווע-גערין שטארבליך פערליבט. אויך די ניטשאיוק איז דעם יונגער שוואגער שטארק געפעלען געווארען. זי האט דער-רום תיכף זיך ענטשלאסען צו גט'ן מיט איהר צווייטען מאן און חתונה האבען מיט איהר שוואגער רעמאן.

א פאר טאג שפעטער האט די פער-לאזט איהר צווייטען מאנ'ס וואוינונג און איז אוועק מיט רעמאנ'ען קיין פאריז.

דערווייל האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די דאזיגע פרוי האט זיך לגמרי נישט געג'גט מיט איהר ערשטען מאן אין קיעוו, נור זי האט געפעלשט דאס גט-צעטעל. פון דער דאזיגער מעשה האט געהאט גרויס עגמת-נפש איהר לעצטער פער-עהרער, דער יונגער רעמאן. נישט זעה-ענדיג קיין אנדערן אויסווג, האט רע-מאן בעשלאסען צו נעהמען זיך דאס לעבען. מיט א רעוואלווער האט ער זיך דערשאסען. דער צושטאנד פון זעלבסט-מערדער איז געווען זעהר א מסוכן'ער, ווייל פון אונזער'ן הארץ איז איהם אב-געפלאסען פיל בלוט.

די דאקטוירים האבען ערקלערט, אז אויב עמיץ וועט לאזען אבציהען בלוט פון זיך און געבען דעם חולה מסוכן, קען אין פערהאן אויסזיכט איהם צו ראטעווען פון טויט. זיינע ברידער, בפרט גושטאוו, ביי וועלכען רעמאן האט צוגענומען זיין ווייב, האבען זיך געלאזען שלאגען אדערן, אבציהען בלוט און מען האט אויף דעם אופן איהם גע-ראטעוועט.

הײנט רעמאן איז געווארען געזונד האט ער וויטער אנגעהויבען לעבען מיט זיין שוועגערין, נישט קוקענדיג אויף זיין עלטערן ברודער. ביידע געפונען זיך מיט דער פרוי אין הרנבענה און פיזש-רען א קארעספאנדענץ מיט איהר ערש-טען מאן, וועלכער געפינט זיך אין קיעוו.

מיט וואס די דאזיגע געשיכטע וועט זיך ענדיגען — קען מען נישט וויסען. אבער מען האט מורא, אז אויב עס וועט צייט אהנטרעטען א נייע קאמפלי-קאציע, וועט רעמאן ווידער פרובירן בגע געהן זעלבסטמארד.

א ניי-יודיש לעבען הויבט אן זיך ענטוויקלען ביי די אנוסים אין פארטוגאל.

(ענדע פון זייט 3).

פחד; וואס די אינקוויזיציע האט אויף זיי ארויסגעווארפען.

אויך פון די אנדערע געגענדען קו-מען אן ידיעות וועגען א יודישער דער-וואכונגס-שטימונג צווישען די אנוסים. א מערקווירדיגען בריף האט די יוגענד-ארגאניזאציע די טאג דערהאלטען פון אן אנוס, א בעאמטער אין סיף אנגאלע, דרום-אפריקא. ווער שרייבט, אז ער איז אן'אמניקעל פון אנוסים און אזוי ווי ער געפינט זיך ווייט פון יידען און פון א יודישען צענטער, פרעגט ער אן, ווי אזוי ער קען ווערען א יוד. און דאס וואס גיכער...

ווי מען קען זעהן, האלט דאס פראב-בלעם פון צוריקצוקעהרען די מאראנען צום יודענטום, מיט אויפהערען צו זיין א פראבלעם. עס האנדעלט זיך שוין איצט פון פאקטישער רעאליזאציע. אבער דער-צו איז נויטיג צו שאפען א גרויסען פאנד לאנדען שמיצט דעם קאמיטעט אין פאר-סאן מיט 400 פונט א יאהר. דאס איז אבער נישט גענוג אויף צו שיקען חזנים און מלמדים איז די גרעסערע צענטרען פון אנוסים. אפילו אין פארטא גופא איז דערווייל נישטא קיין שוחט און קיין

דער ליסאבאנער שוחט, וועלכער איז אהין געפאהרען צו א ברית מילה, האט דארט געהאט די געלעגענהייט צו בעו-באבאכטען, אז די אנוסים' וועלכע האבען זיך צוריקגעקעהרט צום יודענטום, ווייס זיין גרויס מעהר ערגעט צו דער יודי-שער אמונה. ווי די וועניגע מזרח-יודען, וואס געפינען זיך דארט.

עס זיינען שוין פאראן פינף אדער זעקס אנדערע פונקטען, אין וועלכע מען וואלט מיט גרויס צופרידענהייט אויפגע-נומען אזעלכע רעליגיעזע ערציהער, ביז די קהילות וועלען זיך אנטלעבען און וועלען זיין אימשטאנד אליין אויסצוהאל-טען זייערע געמיינדע-הוצאות. שוין האט די ערשטע גרופע אנוסים אין בראגאנ-צא געגומען אויף זיך אויסצוהאלטען דעם מנין, וואס קאפיטאן באראש-באסטע האט בא זיי געגרינדעט, אין פארטא גופא דעקט דער סוחר ווייז די הוצאות פון דער קהילה. מיט א חודש צוריק איז דארט צוגעקומען א גאנץ ניצליכע קראפט דער באראן מאריא אוגוסטו דיאש, סאי ליפיסער אין געדיכט האט זיך געיודישט אונטער'ן נאמען מנשה דיאש און איז צוגעשטאנען צו דער דארטיגער קהילה.

CZEKOLADA G. GLARDELLI Z IDEALNYCH NAJLEPSZA

Jeneralny Przedstawiciel Dom Handl. R. Wertheim, Warszawa, Królewska 18, tel. 64.

א גרויסע זייף-פאבריק זוכט א
פערטרעטער
פאר די לאדזשער וואיעוואדשאפט. עס קומען אין בעטראכט נאר סאלידע פירמעס אדער פערזענליכע און קרעדיט-פעהיגע סוחרים, וועלכע זאל זיין טראנספארטפעהיג פאר א סך פון קרעדיטירטע סחורה. וואוינערט פון דער פער-טרעטונג מעגליך אין לאדז.
אפערטען אונטער „W. K. 285“ אן
Tow. Rekl. Międzyn. i. r. RUDOLF MOSSE
Katowice, Mickiewicza 4.

לעטשניצע
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסט, דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אבענד. — מאסאזש, עלעקטריזאציע, לאקאל-סטאלען, קינסטליכע בערגזאן-בעשטראלונגען, אימפונגען.
בילליגע עקארלאטינג

א זעלטענע געלעגענהייט
נאר א פאר טעג אויף צו גוינן זומער-וואוינונגען אין קאלי (אלעקסאנדראווער שאסע) זיינען ביליג נאר פון זאפארט צו פערקויפען.
רעפלעקטאנטען ווערען געבעטען זיך צו מעלדען פערזענליך אדער שריפטליך אין ביורא „ארגוס“, זאכאדניא 36.
862

הײנט
אין דער לעצטער טערמין אויף אב-צוגעבען טאדעניאס רעגען בעטרעפען פון די פערזענליכע שטייערן לויט דער
לעצ-טער שטייער=אמנעסטיע
וועלכע ווערען אם מאסגעבענדסטען געשריבען אינ'ם קאמפעטענטען רעכטס-קאנסולענטען-ביורא „ארגוס“, זאכאדניא 86

כשר לפסח
KUNEROL
א גאראנטירט ריינער שפייז-פעטס פון סאסאסנים
הערט אויסגעצייכנט אונטער דער השגחה פון הרב ר' שמואל עהרענפעלד פון מאטטערספורג (Mattersburg) מיט'ן רעכט פון הרב ר' אבראהם צבי פערלמוטער איז ווארשא.

שרייבען
שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 16 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט גוט א יודישען בריף דעם וואס קען נארנישט. וואוודזקא 10 פר. 1 שט.

פאר 10 זל.
לערנט איהר אויס
טאנצען
פאר אנפאנגער הויבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש. אנמעלדונגען אין דער טאנץ-שולע פאלודניאווא 10.
מיט אכטונג ד. פרידוואלד.

עלטסטער פעלדשער
מ. ראזענצווייג
וואכאדניא 29. — נעהמענער מיליטערינער
פעלדשער אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל
איז צוריקגעקעהרט.

א פארארדע 3 זל. — א פארארדע 3 זל.
והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת???
פארוואס לויפט יעדערער איינציגער אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.
ואמרת אליו זאלסט דו איהם זאגען, אז נאר אין די אויבענדערמאנטע ביורא ווערט געשריבען לויט'ן אויסגאבע אלערליי ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטאט אין פוילען. אפעלאציעס, עקזעקוציעס, קאנצעסיעס און ציווילע רעקורסען, אדוואקאטורעס, ביטעס אין אלע טא-ליצוי-פעצירקען, קאמיסאריאט-זשאנדרע, אפטען-אינסטאנציעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען
מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

פאר 3 זל. עלעקטרישע ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאה-לען וועכענטליך פאר יעדען ס.
פ. לעווין,
קאנסטאנטינער 58,
פראנט-געוועלב.
בעמ.: עלעקטרישע לאמפען און בעט-שאשקעס מיט 25% ביליגער פון אנדערע.
קאנצעסירט דורך דער לאדזשער עלעקטראטעכניק

א קאראהולענעם
פאלטען
געלעגענהייטליך צו פערקויפען.
הָאטעל „מאנטעפיאל“ זאכאדניא 45 צימער 33.

ווילנער ספרים-סקלאד
פערטרעטונג פון קאלאמייער טלתים
25 פראצ. ביליגער!!
ביי א. מ. גרובשטיין וואכאדניא 54 פר. 1. שט. איז צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, מדרשים, פסוקים, משניות, עין-יעקב, מחזורים, סידורים, אויך די בעוואוסטע קאלאמייער טלתים פיינע און טערקיש זיידענע, ווי אויך טלתים-קטנים, א ספעציעלער אויסוואהל פון כלה-סידורים פראכט-לעדער-באנד, אויך קראקאווער זיידענע גארטלען, קאפלען, ציצית מזוזות א.ז.וו. אלעס מיט 25% ביליגער, געדענקט נאר ביי א. מ. גרובשטיין וואכאדניא 54 פראנט 1. שט. שבת געשלאסען ביז 11 אווענד.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין איניגסטען דאנק דעם ה'
ד"ר נאדעל פיעטריקאווער 17
פאר די גוטע אויסקורירונג פון מיין קראנקען פוס.
מרדכי הערשמאן
זגערזשער 84.

8-טונג!
ווילס איהר זיך גוט, ביליג און שעהן קליידען, טא גהט צו דעם בעוואוסטען הערען-שניידער
Ch. M. Szneider
פאמארסקא 35 אמגאנג צום פרידער.
בעמערק: כלערן אויס צושנייידן אין פערקויף מאדעלן לויט די לעצטע מאדע.

וויכטיג פאר דאמען!
נאר פאר 2.50 זל.
מאכט איך די שענסטע דאמען-היטע נאך די לעצטע פאריזער מאדע און די עלעגאנטסטע פיקסט מיט ארבייט פיגורעס.
נעדענקט די אדרעסע
28 וואוודזקא 28
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמ. מאכט איך שיפאו-וועלור-סא-מעט- און פילץ-היטע אין אלע פארבען און פארבען איבער נאך אויסשפירונג. דער פרייז איז פון 6 זל. אויף א קורצער צייט.
„TOBA“

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
יאדאנעס, פאלאצען, ניי-מאשינען, גארדערובען א.ז.וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. הייצמאן נארוטאוויטש 19
(רזיעלנא)
זיין מעבעל-געוועלב (פריא. וואוינ.) שענקעוויטש 29 וואו מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט
אויף גייערס מארק
פיעטריקאווער 294 טעל. 89-22
(ביי דער סטאציע פון פאביאניצער טראמוויי)
נעהמט אן קראנקע אויף קראנקהייטען פון אלע ספעציאליטעטען פון 10 פריה ביז 6 נאכמ.
מאסען-אימפונגען, אנאליזען, [פון: אורין, מאגען-אבפאל (צואה), שפייעכץ, א.ז.וו.] אפעראציעס און אפעראנטען
אנ'עצה 3 זל.
וויזיטען אין דער שטאט
די הייל-קאסטען און אפעראציעס לויט אב-מאך. ליכט-באדער. דורכלויכטונג מיט קווארץ-לאמפ, רענטגען, עלעקטריזאציע, קינסטליכע ציינער, גאלדענע און פלאטין-קראנען און מאסטען.
יעדען זונטאג און חגאות ביז 2 א זייגער נ.מ.

אפאנאמענט-פרייז: … [illegible]

Redaktor wydawca B. Hamburski

Drukarnia: B. i M. Hamburski w Łodzi, Piotrkowska 10